

Hadithi ya Mathewson Mstari wa Biblia Hotuba ya 5 - Matendo na Paulo

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Huu ni muhadhara namba 5 kati ya 6 kuhusu Hadithi ya Biblia na Dk. Dave Mathewson. Katika hotuba hii, atakuwa akishughulikia nyaraka za Paulo na kufuatilia mada tano kuu za ardhi, agano, hekalu, watu wake, na ufalme kupitia nyaraka za Paulo. Na sasa, Dk. Dave Mathewson.

Tumekuwa tukiangalia kile ninachokiita Hadithi ya Biblia, au aina ya masimulizi ya msingi ambayo yanasimulia jinsi Mungu anavyoshughulika na ukombozi wa mwanadamu na ulimwengu mzima katika utimilifu wa nia yake ya asili ya uumbaji katika Mwanzo 1 na 2. Tumeangalia hilo kwa kuzingatia mada tano zinazohusiana, mada ya watu wa Mungu, mada ya uumbaji na ardhi, mada ya agano na ardhi, mada ya agano na ardhi, mandhari ya hekalu na ardhi. ufalme. Na tuliangalia jinsi hizo zilivyokuzwa katika Agano la Kale. Katika somo lililopita, tuliangalia jinsi mada hizo zinavyofikia kilele na kutimizwa katika nafsi ya Yesu Kristo, tukizingatia hasa jinsi mada hizi zinavyojitokeza katika Injili na jinsi Kristo anazileta kwenye utimilifu.

Tunachotaka kufanya leo ni kuangalia zaidi ya Injili na kuona jinsi mada hizo zinavyoendelea kujitokeza na kupeperusha njia yao katika sehemu iliyosalia ya Agano Jipya, kupata upeo wao wa mwisho na utimilifu katika maono ya wokovu wa eskatologia katika Ufunuo 21 na 22. Na tena, nataka kuwakumbusha kwamba tunapofikiria kuhusu hadithi na jinsi hadithi inavyotimizwa tunahitaji kutofautisha seti mbili. La kwanza ni kati ya jinsi haya yanavyotimizwa katika Kristo, kwamba Kristo ndiye ufunguo wa utimilifu wa ahadi hizi, za mada hizi kuu na vipengele vya hadithi.

Pili, mada hizi kwa ugani pia zinatimizwa kwa watu ambao ni wa Kristo na ambao wameingizwa ndani ya Kristo kupitia imani. Kwa hiyo, kwanza kabisa, yanatimizwa katika Kristo, na pili, yanatimizwa katika watu wa Mungu ambao ni wake. Tofauti ya pili tunayohitaji kufanya ni kati ya utimilifu ulioanzishwa wa ahadi hizi na mada hizi na utimilifu kamili.

Tulisema mvutano wa eskatologia kati ya kile ambacho wasomi mara nyingi huita eskatologia ambayo haijaanzishwa lakini bado haijaanzishwa na eskatologia kamilifu pia huathiri mada hizi tano. Kwa hivyo mwanzoni, wanatawazwa katika sehemu ambayo tayari ya mvutano huu kupitia Kristo na wafuasi wake, kanisa, lakini katika siku zijazo, wakati wanatheolojia wanaita ujio wa pili wa Kristo, haya mwishoni kabisa mwa historia, wakati Kristo anapozindua kiumbe kipya kabisa, basi mada hizi zinapata utimilifu wao uliokamilishwa, upande ambao tayari wa mvutano huu. Kwa hiyo leo, tutaendelea kutazama vipengele vyote vilivyo tayari, hasa tukizingatia watu

wa Mungu, kanisa, na jinsi mada hizi tano zinavyotimizwa, lakini pia tukimalizia na kipengele ambacho bado hakijakamilika, utimilifu wa eskatolojia na mwisho katika Ufunuo 21 na 22, ambapo tutaona kwamba mada hizi tano zote zinajitokeza.

Kuanzia hapo na kitabu cha Matendo, kufuatia Injili, ninachotaka kukuonyesha ni hadithi hii inaendelea kupitia kitabu cha Matendo. Kwa Matendo, sihitaji kutenga mada tano katika utangano, lakini kwa ufupi tu nitazame hasa sura za mwanzo za Matendo, lakini pia kwa namna ya kuangalia Matendo kwa ujumla wake, na kuona tu jinsi hadithi hii inayoanzia nyuma katika uumbaji, katika masimulizi ya uumbaji katika Mwanzo 1 na 2, sasa inaendelea kutumia ushawishi katika Matendo. Na tena, ningewakumbusha, sitaki kusema kwamba mzigo mkuu wa kila mwandishi wa Agano Jipya ni kufafanua mada hizi tano, lakini angalau, kupendekeza kwamba wachukue hadithi hii.

Wanachukulia mwendelezo wa hadithi inayoanzia nyuma katika Mwanzo, inapitia Agano Jipya, hadi katika maisha ya Kristo, na sasa inaendelea kupitia waandishi wengine wa Agano Jipya. Kwa hiyo, kuanzia kitabu cha Matendo, mahali pa kuanzia ni, ambapo nataka kuanza hata hivyo, ni pamoja na Matendo 1 na mstari wa 8. Inashangaza kwamba katika mstari wa 6, wafuasi wa Yesu wanauliza swali, Bwana, ni wakati huu ambapo utarejesha ufalme kwa Israeli? Hivyo kwa uwazi, bado wanatazamia utimilifu wa mwisho wa ahadi ambazo andiko la unabii linaishia nalo katika Agano la Kale. Na sasa, kwa maoni yangu, Matendo 1, mstari wa 8 ni jibu la swali hilo, kwa namna fulani, Yesu anaposema, lakini mtapokea nguvu, akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu, nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na katika Uyahudi wote na Samaria, na hata mwisho wa nchi.

Sasa, ninachotaka kusesitiza kuhusu mstari huu ni kwamba ni zaidi ya mkakati wa kimishenari wa jinsi ya kufanya uinjilisti, kuanzia eneo la nyumbani kwako na kisha kuenea, hata kama inaweza kuwa kweli. Hilo silo hasa Matendo 1, mstari wa 8 inahusu. Matendo 1, mstari wa 8, kwa hakika, vishazi hivyo vyote vinapatana na maandiko kutoka katika kitabu cha Isaya.

Kwa hiyo ahadi ya Isaya ya urejesho, ambapo Mungu atawarudishia watu wake, ufalme wake, chini ya mfalme wa ukoo wa Daudi, katika agano jipya, katika uumbaji mpya, ahadi ya Isaya ya urejesho sasa inaonekana kuwa inaanza kutimizwa katika Kitabu cha Matendo. Na andiko hili, ambalo Matendo 1, mstari wa 8, kwa namna fulani, linatoa utangulizi wa kitabu kizima, si tu muundo wa muhtasari, bali kitheolojia, kwa kuwa sehemu iliyobaki ya Matendo ya Mitume itaenda, kwa maana moja, kuhusu jinsi ahadi ya Isaya ya urejesho, jinsi hadithi hii ya Agano la Kale inayorudi nyuma hadi kwenye uumbaji, kwa kweli, sasa inatimizwa katika kuenea kwa injili ya Yesu katika kueneza injili ya Yesu katika uenezaji wa injili. Kwa hivyo, kwa mfano, kutajwa kwa kupokea Roho wakati Yesu anawaambia, mtapokea Roho Mtakatifu, anayetoka katika Isaya, sura ya 32, na mstari wa 15.

Ukweli kwamba wanapaswa, wakati Yesu asemapo, mtakuwa mashahidi wangu, mada ya ushuhuda, tena, inatoka katika kitabu cha Isaya, ambapo Israeli walipaswa kuwa mashahidi wa Mungu. Isaya, sura ya 43, katika mstari wa 10, na mstari wa 12 pia. Na ukweli kwamba hatimaye, kazi hii ya wanafunzi ilikuwa kufikia mwisho wa dunia, ushuhuda huu ulikuwa ufikie miisho ya dunia, tena, unaakisi Isaya, sura ya 49, na mstari wa 6, kwamba ufalme ungeenea hatimaye, na ushuhuda huu ungetoka hata miisho ya dunia, hatimaye.

Hivyo, Matendo, sura ya 1, mstari wa 8, kama aina ya taarifa ya programu kwa ajili ya mapumziko ya Matendo, ni amefungwa kwa karibu na ahadi ya Isaya ya urejesho kutoka Agano la Kale. Lakini zaidi ya hilo, ona kutajwa pia kwa Samaria na Yerusalemu. Yesu asemapo, mtaanza, mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na Uyahudi wote, na Samaria.

Sasa, kwa nini mwandishi anataja Samaria? Kwa nini Yesu aliwaambia waanze na Yerusalemu, kisha wajumuishe pia Samaria? Kwa sababu kinachoendelea hapa sasa ni Yerusalemu, jiji kuu la ufalme wa kusini, na sasa Samaria, ufalme wa kaskazini wa Israeli, unaunganishwa na kurudishwa katika utimizo wa tazamio la kiunabii. Kwa hiyo, Israeli sasa inarejeshwa katika Matendo, sura ya 1, na mstari wa 8, ili wokovu sasa uweze kwenda hadi miisho ya dunia, katika utimilifu wa mpango wa urejesho wa Isaya, lakini pia katika utimilifu wa nia ya awali ya Mungu ya kuijaza dunia yote kwa utukufu wake na uwepo wake na utawala wake katika Mwanzo, sura ya 1, na mstari wa 2. kwa uumbaji na kuisuka njia yake kupitia Agano Jipya na inajitokeza hasa katika maandiko ya kinabii. Katika sura ya 2, tunapata dalili zaidi za nia ya mwandishi kuunganisha hadithi yake katika Matendo na hadithi ya Agano la Kale.

Katika Matendo, sura ya 2, kwa mfano, unaposoma hotuba ya Petro akijibu shutuma za kile kilichokuwa kikiendelea katika siku ya Pentekoste, katika sura ya mwanzo ya Matendo ya Mitume wakati Roho Mtakatifu anamiminwa ndani ya watu wa Mungu, ni kwa kujibu hilo, katika hotuba ya Petro, soma sura ya 2 wakati fulani na uone ni mara ngapi jina la Daudi linaibuliwa. Angalia ni mara ngapi hali hiyo inahusishwa na maandishi yanayohusiana na mfalme wa kizazi cha Daudi. Kwa hiyo, sasa mfalme wa kizazi cha Daudi amerejeshwa.

Ahadi ya Mungu kwa Daudi inayopatikana katika Agano la Kale hadi 2 Samweli 7, ambayo tulisema hatimaye inarudi kwenye nia ya Mungu ya uumbaji katika Mwanzo 1 na 2 sasa inaendelea. Kwa hivyo, urejesho unaendelea. Lakini tunapata dalili zaidi za mandhari ya watu wa Mungu, taswira ya hekalu, taswira ya agano jipya katika sura ya 2. Kwa mfano, nilikuwa nikishangaa kila mara kwa nini kuelekea mwisho wa Matendo, sura ya 1, kwa nini kanisa liliona ni muhimu kumteua mfuasi mwingine katika mistari ya kumaliza ya sura ya 1? Kwa nini waliona ni lazima? Inakaribia hapa kupendekezwa kwa bahati mbaya katika hadithi ya roho ya Mungu ikimiminwa ndani ya watu siku ya Pentekoste na agizo la kanisa kuwa mashahidi wake hadi miisho ya dunia.

Kwa nini una, tena, hadithi hii ya kanisa kuchagua mrithi, mfuasi, ambaye angekuwa wa 12? Kama unakumbuka, Yuda alirudi nyuma katika Injili, na kwa hiyo sasa kanisa linachagua ya 12. Kwa nini wanafanya hivyo? Labda kwa sababu, tena, nambari ya 12 ni muhimu. Hiyo ni, sababu ya wao kuhitaji wanafunzi 12 au mitume 12 ilikuwa ni kwa sababu hiyo ilikuwa ishara ya makabila 12 ya Israeli au watu wa Mungu.

Kwa hiyo, kwa kuchagua mtume namba 12 mwishoni mwa sura ya 1 ya Matendo, tena, mwandishi anasema watu wa Mungu wanarejeshwa. Urejesho wa Israeli unaendelea kwa kuchagua wa 12 na kuanzisha msingi wa watu wapya wa Mungu katika wanafunzi 12 wa Yesu Kristo. Kwa hivyo, nadhani hiyo inaelezea kwa nini Luka anaona ni muhimu kusimulia tukio la kuchagua mfuasi wa 12 kama kuonyesha hapa kuna urejesho wa watu wa Mungu.

Hawa ndio watu wapya wa Mungu waliojengwa juu ya mitume 12. Huu ndio urejesho wa kweli wa watu wa Mungu. Lakini ona mambo mengine yanayopatikana katika Matendo sura ya 2, kumwagwa kwa Roho Mtakatifu siku ya Pentekoste.

Katika Matendo sura ya 2, inadokeza ahadi ya agano jipya. Ukirudi kwenye andiko la kinabii, hata kurudi kwenye Ezeieli sura za 36 na 37, agano jipya lilipaswa kuambatana na kuonyeshwa kwa kumwagwa kwa Roho Mtakatifu. Kipawa cha Roho Mtakatifu ni ishara kwamba agano jipya la Mungu limekuja juu ya watu wake.

Greg Beal, katika makala kadhaa, pia ametoa hoja kwamba kumwagwa kwa Roho juu ya watu siku ya Pentekoste kunapendekeza uwepo wa Mungu kuja kukaa na kupumzika katika hekalu Lake. Kwa hiyo una kichwa cha hekalu katika Matendo sura ya 2 pia, pamoja na kichwa cha agano na pamoja na kurudishwa kwa Israeli. Inafurahisha pia, ukweli kwamba una watu hawa wote wanaofanya hija kwenda Yerusalemu kwa maandalizi ya siku ya Pentekoste na kumwagwa kwa Roho labda huakisi matarajio ya kinabii ya Agano la Kale ambayo tuliona katika maandiko kama Ezeieli na Isaya juu ya safari ya watu au kurudi kwa watu kutoka uhamishoni kurudi nchi yao.

Na kisha hiyo inaambatana basi na utawala wa mfalme wa Daudi, na kumwagwa kwa Roho, agano jipya, uwepo wa Mungu na watu wake, ili Richard Baucom apate kudai katika moja ya vitabu vyake vya hivi karibuni, angeweza kudai kwamba Pentekoste inaweza kuwa si sana siku ya kuzaliwa kwa kanisa kama mwanzo wa urejesho wa diaspora. Yaani, watu wote wa Mungu waliotawanyika kwa sababu ya uhamisho sasa wamerudishwa. Kwa hiyo huu ndio mwanzo, hatua zilizo tayari za urejesho wa Israeli, wa kurejeshwa kwa watu wa Mungu.

Vidokezo vingine kadhaa vya kupendeza ni kwamba katika Matendo ya Mitume, pia unapata aina hizi za sasisho au arifa ambazo mara kwa mara baada ya matukio fulani kusimuliwa, maelezo madogo ambayo yanaelezea, na kanisa lilikua na kuongezeka

kwa idadi au wanafunzi wengi waliongezwa kwa idadi yao, haswa kwa mfano, sura ya 6 ya Matendo, sura ya 6 na aya ya 1 na 7. Mstari wa 1 unasema, Sasa wakati wa siku hizo, idadi ya wanafunzi ilienea, na neno la Mungu liliendelea kuongezeka. ya wanafunzi iliongezeka sana. Na sura ya 9 pia, na mstari wa 31, Wakati huo kanisa katika Uyahudi wote, Galilaya na Samaria likawa na amani, likajengwa, likiishi katika kicho cha Bwana, na faraja ya Roho Mtakatifu; Nafikiri kwamba msemu huo, msisitizo huo wa kukua na kuongezeka, ni onyesho la nia ya awali ya Mungu kwa wanadamu huko nyuma katika Mwanzo 1 na 2, kwamba wangezaa na kuzidishwa, kwamba wangeongezeka na kuijaza dunia watoto wengine wenye kuzaa sanamu.

Pengine pia inaongelea mandhari pia ya uzao wa Ibrahimu kuwa wengi, Waisraeli waliongezeka wakati wa Kutoka, Kutoka sura ya 1, ili kwamba kwa mara nyingine tena hapa tunapata kwamba nia ya Mungu kwa ajili ya urejesho wa watu wake, ambapo uzao wa Ibrahimu ungekuwa wengi, ambapo wangeongezeka na kuongezeka katika utimilifu wa agizo la Mungu katika uumbaji, sura ya 1 na kuzaa, katika Mwanzo na 2. kutimia katika kitabu cha Matendo. Ili Matendo sura ya 28 inaishia kwenye kisigino cha mfululizo wa safari ndefu za umishonari za Paulo ambazo zinapanuka hadi Paulo amalizie Rumi, ni kupitia safari za umishonari za Paulo, na Matendo sura ya 28 inamalizia na injili kufika Rumi, na una Paulo bado anahubiri ufalme wa Mungu. Kwa hiyo kinachoendelea katika Matendo tena ni, katika sura mbili za kwanza, watu wa Mungu, Israeli, wanarejeshwa, hekalu linarejeshwa na Mungu akikaa na watu wake, agano jipya linatimizwa, Mfalme Daudi anatawala juu ya watu wake, na sasa kwa kuwa hilo limefanyika, wokovu unaweza kwenda hata miisho ya dunia katika utimilifu wa Matendo 1-8, katika utimilifu wa hadithi ya Matendo ya Mitume. utimizo kama injili inapofikia, kwa njia fulani, hadi miisho ya dunia, Milki ya Roma, katika Matendo sura ya 28.

Kwa hiyo sasa kwa kuwa hili limefanyika, sasa kwa vile Israeli imerejeshwa, na sehemu hiyo ya hadithi sasa imeanza kufikia azimio, sasa azimio pana la injili kwenda nje na ufalme wa Mungu na utawala unaoizunguka dunia nzima sasa unaweza kufanyika pia. Kuna mambo kadhaa katika Matendo ambayo pengine tungeweza kuyatazama, lakini tena, nilitaka kukupa ladha ya jinsi hata Matendo ni mwendelezo wa hadithi. Ni zaidi ya kuanzishwa kwa kanisa la kwanza tu na jinsi kanisa la kwanza lilivyoanza kueneza injili, naam, hiyo ni kweli, lakini inapaswa kuonekana kama hatua zinazoendelea zinazoanza katika Luka na injili zingine, hatua zinazoendelea za utimilifu wa hadithi ambayo inarudi nyuma hadi uumbaji.

Mmojawapo wa watu wa maana sana katika Matendo ya Mitume ni Mtume Paulo, kwa hiyo katika maana fulani Matendo hutoa utangulizi ufaao kwa sehemu nyingine ya Agano Jipya kwa sababu baadhi ya watu wakuu katika Matendo sasa wanaangazia barua zao na maandishi yao yanaonyeshwa katika sehemu nyingine ya Agano Jipya, na mmoja wa watu wakuu tangu sura za kwanza za Matendo, ambaye hivi karibuni anakuja, kwa maana fulani, kutawala sehemu nyingine ya mandhari. Kwa hivyo nataka kutazama maandishi ya Paulo na kuonyesha jinsi, hasa mada hizi tano za

hadithi hii zinavyojitokeza katika Paulo. Tena, kimsingi tunaangalia kipengele ambacho tayari kimezinduliwa.

Kimsingi tutaangalia jinsi mada hizi zinavyotimizwa kwa watu wenyewe katika kanisa, lakini pia, tutaendelea kuona jinsi gani, kwani hata Paulo, zinatimizwa katika Yesu Kristo mwenyewe. Kwa hiyo, tuanze na watu wa Mungu. Nia ya watu wa Mungu katika Paulo ni dhahiri itapatikana katika sehemu mbali zaidi ambapo anataja tu watu wa Mungu au kanisa au kitu kama hicho.

Na ninachofikiria ni idadi ya nyakati katika barua za Paulo ambapo kanisa, watu wa Mungu, wanaonekana kushiriki katika ahadi ambazo zimetolewa kwa Israeli, hasa ahadi za Agano Jipya. Kama tutakavyoona, ahadi zote za wokovu ambazo watu wa Mungu wanafurahia, ambazo Wakristo wanashiriki, zimeunganishwa bila kutenganishwa na Agano Jipya. Hakuna wokovu nje ya Agano Jipya ambalo Mungu hufanya na watu wake.

Kwa hiyo, Yesu, tuliona katika Injili, anaanzisha Agano Jipya. Paulo sasa ataendelea kudhani na kueleza uwepo wa Agano Jipya na baraka za wokovu zinazotiririka kutoka kwa hilo hadi kwa watu wa Mungu. Kwa hiyo tena na tena, kanisa linaonekana kushiriki katika ahadi ambazo zilitolewa kwa Israeli, hasa zinazohusiana na Agano Jipya.

Ahadi zote za wokovu, ahadi za Roho Mtakatifu, tunaposoma kuhusu marejeo ya Roho Mtakatifu, kujazwa na Roho, kutiwa muhuri na Roho, lugha hiyo yote iliyounganishwa na Roho Mtakatifu inahusiana na Agano Jipya. Tutarudi kwa hilo baada ya muda mfupi. Lakini michache ya maandiko mengine ya kuzingatia.

Mojawapo ya zile zilizo wazi kabisa zinapatikana katika Waefeso sura ya 2. Katika Waefeso sura ya 2 na mistari ya 11 hadi 22 hasa, Paulo anasema hivi, na ninachotaka mtambue pia ni sehemu kubwa ya lugha hii ambayo tutaaisoma karibu na mbali, lugha ya kuhubiri amani, haya yote yanatoka katika Isaya. Kwa hiyo sasa, hata Paulo anaona ahadi, mpango wa urejesho katika Isaya kama sasa unatimizwa katika kanisa, ambalo linaundwa na Wayahudi na Mataifa. Kwa hiyo Paulo anasema, basi, kuanzia mstari wa 11, Waefeso sura ya 2, basi kumbukeni kwamba zamani ninyi Mataifa kwa kuzaliwa, mliotwa kutotahiriwa na hao waitwao waliotahiriwa, yaani, waliotahiriwa, yaani, tohara ya kimwili iliyofanywa katika mwili kwa mikono ya wanadamu; kumbukeni ya kuwa wakati ule mlikuwa hamna Kristo, mmefarakana na jumuiya ya watu wa mataifa, wasiokuwa na tumaini la Mungu, wasio na tumaini la Mungu. Yesu, ninyi mliokuwa mbali hapo kwanza, mlio lugha ya Isaya, mmekuwa karibu kwa damu ya Kristo.

Kwa hiyo hata kwa Paulo, Kristo ndiye ufunguo wa kutimiza ahadi zilizotolewa kwa Israeli. Kristo ndiye kilele cha hadithi. Kwa maana yeye ndiye amani yetu, katika mwili

wake amewafanya makundi yote mawili, Myahudi na Myunani, kuwa kitu kimoja, na kuubomoa ukuta uliogawanyika, ndiyo uadui kati yao.

Kwa kukomesha sheria pamoja na amri na maagizo yake, ili apate kuumba ndani Yake ubinadamu mmoja mpya, uumbaji, kiumbe kipya kinachotoka katika Isaya. Ili kwamba sasa anaumba ubinadamu mmoja mpya badala ya hawa wawili, na kufanya amani. Na ili apate kupatanisha vikundi vyote viwili, Myahudi na Myunani, na Mungu katika mwili mmoja kwa njia ya msalaba, na hivyo kuangamiza uadui kwa njia ya msalaba.

Kwa hiyo alikuja na kuwatangazia amani ninyi mliokuwa mbali, na amani kwa wale walio karibu. Kwa maana kwa yeye sisi sote tumepata njia ya kumkaribia huyo Roho mmoja, au katika Roho mmoja, kwa Baba. Nitaishia hapo hapo kwa sababu nitarudi kwenye aya mbili au tatu zilizobaki za andiko hili baadaye.

Lakini unachokiona hapa ni dhahiri Paulo anachukulia kwamba kuunganishwa kwa Myahudi na Mmataifa katika ubinadamu mmoja mpya, ndani ya mwili mmoja mpya, kanisa, kunaonekana kama utimilifu wa ahadi za Mungu zilizotolewa kwa Isaya, au ahadi za Isaya za urejesho. Kwa hiyo, kwa uwazi sana kwa Paulo, sasa tunamwona Mungu akionyesha nia yake ya kuanzisha upya na kurejesha watu wake. Ubinadamu mpya unaojumuisha Wayahudi na Wamataifa.

Kwa hiyo kama tulivyokwisha kuona nyuma katika Injili, pamoja na ujio wa Kristo, ambaye anatimiza hatima ya Israeli na watu wa Mungu, na ndiye ufunguo wa kutimiza hadithi yao, sasa ushiriki katika watu wa Mungu haujafafanuliwa tena kikabila, lakini sasa unafafanuliwa tu katika suala la uhusiano na Yesu Kristo. Kwa hiyo kwa sababu Yesu Kristo amekuja, na kwa kifo chake msalabani kimekamilisha amani, sasa uanachama au kuwa wa watu wa Mungu inategemea mwitikio wa mtu kwa Yesu Kristo. Watu wa Mungu waliofanyizwa na Wayahudi na Wamataifa sasa wanazunguka kwenye imani katika Yesu Kristo.

Kwa hivyo, katika sura ya 2 ya Waefeso, watu wapya wa Mungu wanarejeshwa kwa uwazi, hawafafanuliwa tena kwa misingi ya kikabila, lakini wanafafanuliwa kwa msingi wa Yesu Kristo na kazi Yake msalabani. Ufunguo mwingine, kuna maandiko mengine ambayo tunaweza kuashiria, lakini mfano mwingine, ufunguo mwingine wa kuelewa kanisa kama watu wa Mungu, katika mwendelezo wa watu wa Agano la Kale wa Agano la Kale, Israeli wa Agano la Kale, inapatikana pia katika matumizi ya mandhari ya Kutoka Mpya au motifu kwa kanisa. Kwa hivyo kwa mfano, huko nyuma katika 1 Wakorintho sura ya 5 na mstari wa 7, bila kutaja 1 Wakorintho 10 na 11, ambapo tunaona kanisa likilinganishwa na Israeli, lakini katika sura ya 5 na mstari wa 7 wa 1 Wakorintho, nitaunga mkono na, hebu tuone, nitasoma 7, "...itakaseni chachu ya kale, ili mpate kuwa kundi jipya, kama mlivyo bila chachu.

Kwa maana Pasaka wetu, Kristo, Mwana-Kondoo wetu wa Pasaka, amekwisha kutolewa kuwa dhabihu. Kwa hiyo, na tu..." mstari wa 8, "...kwa hiyo na tuadhimishe sikukuu, si kwa chachu ya kale, bali chachu ya ubaya au ubaya, bali kwa mkate usiotiwa chachu, ndio weupe wa moyo na kweli." Angalia ni kiasi gani cha lugha hiyo kinachotoka moja kwa moja katika masimulizi ya Kutoka, ili kwamba, kwa maana fulani, kile anachosema Paulo, Kutoka mpya kumeanza, kutoka kwa watu wake na kuwakomboa kutoka katika dhambi na kuwakomboa Yesu. kama watu wake, na kuwakomboa kama vile alivyofanya na watu wake katika siku za Kutoka pia unapata lugha ya Kutoka katika maandiko mengine mawili, Wakolosai sura ya 1 na mistari ya 13 na 14.

"...Naye alituokoa katika nguvu za giza, akatuhamisha na kutuingiza katika ufalme wa Mwana wa pendo lake; ambaye katika yeye tuna ukombozi, yaani, msamaha wa dhambi." Tena, lugha hiyo ya uokoaji na ukombozi na ununuzi inaakisi Kutoka. Kwa hiyo Mungu, Paulo anaeleza wazi hapa nia ya Mungu, katika Kutoka mpya, kuwaokoa watu wake, kurejesha watu wake, na kuwaletea wokovu, katika utimilifu wa motifu ya Kutoka. Wagalatia sura ya 4 na 1 hadi 7 pia inaangazia lugha hii ya Kutoka katika suala la ukombozi na ukombozi kutoka utumwa na uwana, Israeli akiwa mwana wa Mungu kutoka katika kitabu cha Kutoka.

Kwa hiyo, aya saba za kwanza za sura ya 4 ya Wagalatia. Hoja yangu ni hii. "...Warithi, maadamu bado ni watoto, si bora kuliko watumwa, ingawa wao ndio wenye mali yote.

Lakini wanabaki chini ya walezi na wadhamini mpaka tarehe iliyowekwa na Baba. Kwa hiyo, pamoja nasi, tulipokuwa watoto wadogo, tulikuwa tukitumikishwa na roho za asili za ulimwengu. Lakini ulipowadia utimilifu wa wakati, Mungu alimtuma Mwanawe ambaye amezaliwa na mwanamke, aliyezaliwa chini ya sheria, ili awakomboe hao waliokuwa chini ya sheria, ili sisi tupate kupokea hali ya kuwa wana.

Na kwa kuwa ninyi ni watoto wake, Mungu amemtuma Roho wa Mwanawe mioyoni mwenu, aliaye, Aba, yaani, Baba. Ninyi si watumwa tena, kama watu wa siku za Kutoka, lakini sasa ninyi ni wana. Na kama ni mwana, basi, pia mrithi kupitia Mungu." Kwa hiyo, kwa uwazi sana, Paulo anakisia hadithi ya Kutoka, na lugha ya Kutoka inaonyesha katika kifungu hiki na maandiko mengine kwamba Mungu, katika Kutoka mpya, sasa anawarejesha na kuwaokoa na kuwatengeneza upya watu wake, ambao sasa ni kundi hili la tamaduni mbalimbali tunalosoma juu yake katika Waefeso 2, linaloundwa na Myahudi, Yesu Kristo.

Kwa hiyo, watu wa Mungu, mada muhimu katika maandiko yote ya Paulo, ambapo tena anawaona watu kama kilele, kanisa lililoundwa na Wayahudi na Wamataifa, ambao sasa ni wapokeaji na kushiriki katika ahadi za Mungu kutoka Agano la Kale, sasa ni watu wa kweli wa Mungu, katika kutimiza nia ya Mungu ambayo inarudi nyuma hadi uumbaji, kuanzisha watu ambao angeingia nao katika uhusiano. Hii

inatuleta kwenye mada inayofuata, mada ya agano, au agano jipya. Tuliona kwamba katika Agano la Kale, maandiko ya kinabii yalimalizika kwa kutazamia agano jipya ambalo Mungu angeanzisha na watu wake, ambalo tunasoma juu yake katika maandiko kama vile Ezeieli 37, 36, na 7, Yeremia sura ya 31.

Na sasa, Paulo ama kwa uwazi anataja agano jipya, au pia inajumuisha na kuangazia mada muhimu za agano jipya. Kwa hiyo, kwa mfano, kama nilivyokwisha sema, kutajwa kwa Roho Mtakatifu. Kote katika barua za Paulo, ninasadikishwa kila anapotaja Roho Mtakatifu, msingi huo ni dhana ya kuanzishwa kwa agano jipya.

Roho Mtakatifu alikuwa mojawapo ya ahadi huko nyuma katika Ezeieli 36 na 37. Roho Mtakatifu alikuwa ni ahadi ya agano jipya. Kumiminwa kwa Roho katika Matendo 2, katika utimizo wa Yoeli sura ya 2, kwa uwazi kunahusishwa na kuanzishwa kwa agano jipya na Mungu na watu wake.

Kwa hivyo kwa kuisitiza agano, Roho Mtakatifu, kwamba tuna, tena lugha ya Paulo, kwamba tumejazwa na Roho, au tumebatizwa kwa Roho, au tumetiwa muhuri na Roho, Waefeso 1, au lugha nyingine ya Wakristo wanaoshiriki katika Roho, kupokea Roho, hiyo sio tu istilahi mpya ya Kikristo, hiyo ni istilahi ya agano jipya. Kwa hiyo uwepo wa Roho pamoja na watu wake, umiliki wa Roho Mtakatifu na watu, kwa uwazi unaibua wazo la agano jipya kutoka kwa Agano la Kale. Kutajwa kwa Paulo kila anapozungumza kuhusu msamaha wa dhambi, kupitia kifo cha Kristo msalabani, tuna msamaha wa dhambi.

Msamaha wa dhambi unafungamanishwa na agano jipya. Lugha ya Ezeieli ya Mungu ikitutakasa, au kutupa moyo mpya, au kuondoa uchafu wetu. Ukweli kwamba dhambi zetu zimesamehewa ni mojawapo ya baraka za agano jipya.

Kwa hiyo, wakati wowote Paulo anapozungumza kuhusu dhambi zetu kutakaswa, kuondolewa, au kusamehewa, ni kwa sababu ya agano jipya. Inakubali kuanzishwa kwa agano jipya. Mojawapo ya mahali ambapo Paulo anajadili kwa uwazi agano jipya na kutegemea lugha ya agano jipya, na lugha ya agano kwa ujumla zaidi, inapatikana katika 2 Wakorintho sura ya 3. Katika 2 Wakorintho sura ya 3, na tena, nitasoma tu sehemu za hili, sitasoma jambo zima, lakini kote hapa, angalia lugha ya agano, angalia lugha kutoka Ezeieli 36 na 37.

Kwa hiyo, Paulo anasema, je, tunaanza kujisifu wenyewe? 2 Wakorintho 3. Tena hatuhitaji barua za kuwaandikia ninyi, kama wengine wanavyohitaji, au kutoka kwenu? Ninyi wenyewe ni barua iliyoandikwa moyoni mwetu, ijulikane na kusomwa na watu wote. Nanyi mwaonyesha kwamba ninyi ni barua ya Kristo iliyotayarishwa nasi, iliyoandikwa si kwa wino, bali kwa Roho wa Mungu aliye hai, yaani, roho ya agano jipya, si juu ya vibao vya mawe, bali juu ya vibao vya mioyo ya wanadamu, ikionyesha lugha hii kutoka kwa Ezeieli 36 na 37. Huo ndio ujasiri tulio nao kwa njia ya Kristo kwa Mungu.

Si kwamba tuna uwezo wetu wenyewe kudai chochote kinachotoka kwetu. Uwezo wetu unatoka kwa Mungu, ambaye ametuwezesha kuwa wahudumu wa agano jipya, si wa andiko, bali wa roho. Kwa maana andiko huua, lakini roho, roho ya agano jipya kutoka kwa Ezekieli, huhuisha.

Hivyo kwa uwazi Paulo anatumia lugha ya agano jipya, lakini tena, lugha yake inachukua lugha ya agano, na hasa agano jipya, kama inavyoonekana katika Yeremia, na hasa katika Ezekieli, katikati ya huduma ya Paulo. Yeye ndiye mhudumu na msambazaji wa agano hili jipya lililoahidiwa katika Agano la Kale. Kwa hiyo, Paulo anawazia urejesho wa watu wa Mungu, watu wanaovuka vikwazo vya kitamaduni au kitaifa ili kujumuisha watu wote kwa sababu ya uhusiano wao na Yesu Kristo.

Paulo anaelewa, kwa hiyo, kwamba ahadi ya urejesho wa watu ambayo inarudi hadi kwenye hadithi ya Agano la Kale na katika kitabu cha Mwanzo hatimaye, sasa inaendelea. Pamoja na hayo ni mada ya agano. Ikiwa watu wamerudishwa, agano lazima litekelezwe pia.

Na tunaona tena vidokezo katika lugha ya Paulo na katika dhana nyingi za kitheolojia za uwepo na uzinduzi wa agano jipya. Ufalme au ufalme wa Daudi. Vivyo hivyo, Paulo akubali, na nyakati fulani anaeleza waziwazi, ahadi za ufalme wa Daudi katika utimilifu wa nia ya Mungu ya kutawala uumbaji kupitia makamu wake wa regent ambayo inarudi nyuma hadi Mwanzo.

Paulo anaona hilo kuwa linatimizwa, tena, katika utu wa Yesu Kristo, lakini pia katika watu wake. Kwa hivyo, kwa mfano, kuna mahali ambapo Paulo anaelewa waziwazi Yesu kama utimilifu wa ahadi zilizotolewa kwa Daudi. Warumi sura ya 1 na mstari wa 3, injili kuhusu mwanawe ambaye alitokana na Daudi kwa jinsi ya mwili.

Kwa hiyo, kwa uwazi sana Paulo anaunganisha Yesu Kristo na ukoo wa kimwili wa Daudi katika utimizo wa 2 Samweli 7 na matazamio ya kiunabii ya kuja kwa mfalme wa Daudi. Kuna hata mjadala kuhusu ni kwa kiwango gani, kila Yesu anapotajwa kuwa Kristo, tafsiri zingine za Kiingereza zinaweza kuwa na Masihi, lakini nyingi zetu zitasema Yesu Kristo au Kristo au kitu kama hicho. Hata katika barua za Paulo na waandishi wengine wa Agano Jipya, wanaporejelea Yesu kuwa Kristo, ni mifano ngapi kati ya hizo ni vyeo kinyume na jina la Yesu tu au jina linalofaa? Kuna baadhi ya makubaliano kwamba angalau mengi yao ambayo tumefikiri kimapokeo ni Yesu Kristo tu, kwamba Kristo bado anabeba baadhi ya nguvu zake kama Masihi, kama mfalme, katika kutimiza ahadi za Daudi.

Lakini kwa uchache, Paulo mwenyewe anatuambia katika Warumi 1-3 kwamba Yesu ni mzao wa Daudi. Mahali pengine, hata ambapo Paulo hamwiti kwa uwazi Yesu Kristo au mwana wa Daudi au kitu kama hicho na kumhusisha na ahadi za Daudi, kuna mahali pengine ambapo Paulo anatumia waziwazi maandiko ya Daudi kwa nafsi

ya Kristo. Kwa hivyo, kwa mfano, katika Waefeso sura ya 1, na ninajua ninachora kwenye mafungu kadhaa bila kuzungumza mengi kuhusu kitabu kwa ujumla au muktadha.

Tena, hoja yangu ni kukuonyesha tu jinsi mada hizi zilivyoenea katika usemi wa Paulo mwenyewe wa ujumbe wake kwa makanisa yake mbalimbali. Lakini Waefeso sura ya 1 na mistari 20-23 inasema, Mungu aliweka uwezo huu kufanya kazi ndani ya Kristo alipomfufua kutoka kwa wafu na kumketisha mkono wa kuume katika ulimwengu wa roho, juu sana kuliko ufalme wote na mamlaka na nguvu na usultani na juu ya kila jina linalotajwa, si katika ulimwengu huu tu bali katika ule ujao. Naye amevitia vitu vyote chini ya miguu yake, akamweka kuwa kichwa juu ya vitu vyote, ambalo ni kanisa, ambalo ndilo mwili wake, ukamilifu wake anayekamilika kwa vyote katika vyote.

Ninachotaka uzingatie ni hii lugha ya Yesu kuinuliwa kwa mkono wa kuume wa Mungu na kutawala kwake juu ya vitu vyote na adui zake wote chini ya miguu yake. Lugha hii inatoka moja kwa moja katika Zaburi ya 110 na Zaburi ya 8. Zaburi ya 110, ambayo mara nyingi huitwa zaburi ya kifalme au ya kimasiya, inaeleza mfalme, mfalme wa kimasiya, akiwa kwenye mkono wa kuume wa Mungu, cheo cha mamlaka, cheo ambacho kilimpa mamlaka. Na sasa Yesu Kristo aonekana katika kuinuliwa kwake mbinguni, utawala wa Yesu wa ukoo wa Daudi, utawala wake akiwa Mfalme Daudi kwenye kiti cha ufalme cha Daudi, sasa umeanza kwa Yesu kupaa kwenda mkono wa kuume wa Mungu katika utimizo wa Zaburi 110 .

Lakini cha kustaajabisha vilevile, kurudi nyuma zaidi ya Zaburi ya 110, unakumbuka Zaburi ya 8, pengine wengi wetu tunajua hilo hata bora kuliko Zaburi ya 110. Lakini katika Zaburi ya 8, tunasoma hivi, Ee Bwana, Bwana wetu Mwenye enzi kuu, jinsi lilivyo tukufu jina lako katika dunia yote, ndivyo linavyoanza. Na kisha unatambua, kuruka aya kadhaa ninapozitazama mbingu zako, kazi ya vidole vyako, mwezi, na nyota ulizozianzisha, wanadamu ni nini hata unawakumbuka? Kwa kuibua wazi Mwanzo 1 na 2, uumbaji.

Au wanadamu ambao unawajali. Sasa sikiliza hili, umewafanya kuwa chini kidogo kuliko Mungu na kuwavika taji ya utukufu na heshima. Yaani ubinadamu ndio kilele cha kuumbwa kwako.

Umewapa mamlaka juu ya kazi za mikono yako, Mwanzo 1. Umevitia vitu vyote chini ya miguu yao. Sasa Yesu Kristo anaonekana akiinuliwa mbinguni katika mstari wa 22, Mungu ameweka vitu vyote chini ya miguu ya Yesu, chini ya miguu yake, katika utimilifu wa Zaburi ya 8. Kwa hiyo nini kinaendelea? Kimsingi, Paulo anasema, pamoja na ufufuo wa Kristo na kuinuliwa kwake mbinguni, kwenye mkono wa kuume wa Mungu, ambako anatawala juu ya vitu vyote na vitu vyote viko chini ya miguu yake, Yesu Kristo sasa ameingia sio tu katika utawala na utawala wa Daudi, lakini katika utimizo wa Mwanzo 1 na 2, utawala ambao utaeneza utawala wa Mungu juu

ya viumbe vyote, katika utimizo wa nia ya awali ya Mungu kwa wanadamu. Utawala huo wa ulimwenguni pote, kuanzia Mwanzo 1 na 2, ambao ulikusudiwa kwa Adamu na Hawa, lakini walishindwa, na kisha ukatimizwa kupitia mfalme wa ukoo wa Daudi, sasa umezinduliwa kupitia kifo na ufufuo wa Yesu Kristo na kuinuliwa kwake mbinguni.

Kuna dalili nyingine, pia, za si tu motifu ya ufalme wa Daudi lakini pia motifu ya ufalme kwa ujumla ambayo inarudi nyuma kwenye uumbaji. Namna gani wazo la mfano wa Mungu, kwamba aliwaumba wanadamu kwa mfano wake mwenyewe, kuwa wanaonyesha Mungu, anayemwakilisha Mungu, na anayewakilisha utukufu na utawala wa Mungu katika uumbaji wote? Katika vitabu kadhaa baadaye, katika kitabu cha Wakolosai, katika sura ya kwanza kabisa, Yesu anaelezwa hivi, Yeye ni mfano wa Mungu asiyeonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. Kwa maana katika yeye vitu vyote vilivyo mbinguni na vilivyo juu ya nchi viliumbwa, vinavyoonekana na visivyoonekana, ikiwa ni viti vya enzi, usultani, mamlaka, vitu vyote vilivyoyumbwa kwa ajili yake na kwa njia yake.

Yeye mwenyewe amekuwako kabla ya vitu vyote, na vitu vyote hushikana katika yeye. Pengine kuna mambo kadhaa yanayoendelea katika sehemu hii ya Wakolosai. Pengine kuna motifu ya hekima inayoendelea hapa, lakini kwa wazi ni vigumu kupata miunganisho inayowezekeana na Mwanzo sura ya 1. Kwamba ubinadamu hapo awali uliumbwa kwa mfano wa Mungu ili kutawala viumbe vyote, sasa Yesu Kristo anaonyeshwa kuwa sura ya kweli ya Mungu, kama yeye mwenyewe ambaye ni Mungu.

Sasa yeye ndiye sura ya kweli na tafakari na mwakilishi wa Mungu, anayetawala juu ya viumbe vyote, lakini kama muumba wake. Tofauti na Adamu na Hawa, ambao ni sehemu ya utaratibu uliuyumbwa, sasa Yesu Kristo anatawala juu ya uumbaji na ni mwenye enzi kuu juu ya uumbaji akiwa muumba wake. Kwa hivyo mada ya sura ya Mungu inajitokeza hapa.

Warumi sura ya 5 na mistari 18 na 19, ili kuunganisha zaidi Yesu na Adamu, na Adamu, nia ya awali ya Mungu kwa ajili ya ubinadamu wake. Katika sura ya 5 na kuanzia mistari wa 12 hadi 18, sitasoma sehemu nzima, lakini tunapata ulinganisho wa muda mrefu kati ya Adamu na Kristo. Kile ambacho Adamu alishindwa kufanya, na kwa hakika madhara ya dhambi na uumbaji wake, sasa Yesu akiwa Adamu mpya na kichwa kipya cha ubinadamu na uumbaji anakuja kurekebisha na kugeuza kwa namna fulani.

Kwa hiyo mistari wa 12, Kwa hiyo, kama vile dhambi iliingia ulimwenguni kupitia mtu mmoja, Adamu, na kifo kilikuja kupitia dhambi, na hivyo kifo kikaenea kwa wote kwa sababu ya dhambi yote. Dhambi ilikuwako ulimwenguni kabla ya sheria, lakini dhambi bado haijahesabiwa pasipo sheria. Lakini kifo kilitawala tangu Adamu hadi

Musa, hata juu ya wale ambao dhambi zao hazikuwa kama kosa la Adamu, ambaye ni mfano wa yule anayekuja, Yesu Kristo.

Na sehemu iliyosalia kisha inalinganisha madhara ya dhambi moja ya Adamu na athari za tendo la haki la Yesu, pengine kifo chake msalabani. Ili Yesu aonekane waziwazi kama Adamu mpya, anayetimiza nia ya Mungu kwa wanadamu ambayo Adamu alishindwa kufanya, sasa inatekelezwa kupitia kifo cha Yesu Kristo msalabani, na ubinadamu mpya na haki ambayo ataweka juu ya vitu vyote. Angalia pia ndani ya maelezo hayo katika Warumi sura ya 5, hata ndani ya maelezo ya kile ambacho Kristo anafanya, kuna mara kadhaa una mada hii ya kutawala au kutawala.

Kwa hiyo, mstari wa 17, ikiwa kwa sababu ya kosa la mtu mmoja mauti ilitawala kwa njia ya yule mmoja, bila shaka zaidi sana wale wanaopokea wingi wa neema na zawadi ya bure ya haki watatawala katika maisha kupitia mtu mmoja, Yesu Kristo. Kwa hiyo, kuna vipengele kadhaa vya ulinganisho huo kati ya Kristo na Adamu ambavyo vinakurudisha kwa uwazi kwenye Mwanzo sura ya 1 na 2. Yesu Kristo sasa ndiye Adamu wa kweli, ili kuleta maandishi kutoka kwa Wakolosai vilevile, ambaye kwa mfano wa Mungu sasa anarejesha utawala wa Mungu na utukufu wa Mungu, na sasa anawarejesha watu wake katika uumbaji mpya, katika ubinadamu mpya, akirudisha nyuma yale ambayo Adamu aliyafanya, ambayo yalileta utimizo wa Adamu kwa ubinadamu ulioshindwa. Lakini sio tu kwamba hii inatambulika katika Kristo, lakini pia inatambulika katika watu wa Mungu.

Kwa hivyo, kwa mfano, katika kitabu hichohicho Wakolosai, kufuatia kutajwa kwa Yesu kuwa sura ya Mungu, kwa kuvutia baadaye katika Wakolosai sura ya 3 na mstari wa 10, Paulo anaeleza jambo hili, na mmejivika utu mpya, kihalisi utu mpya au ubinadamu mpya ambao unachukua nafasi ya ubinadamu wa asili, kurudi kwa Adamu. Mmejivika utu mpya, unaofanywa upya upate ufahamu sawasawa na mfano wa Muumba wake, unaoibua waziwazi Mwanzo sura ya 1 na 2. Kwa hiyo, angalia kile ninachofikiri kwa kiasi fulani kinaendelea, kwa sababu ya kuwa wa Kristo, sura ya kweli ya Mungu, sasa watu wa Mungu pia wanafanywa upya katika mfano wa Mungu, na kurudisha nia ya Mungu kwa ajili ya utukufu wa Mungu kwa wanadamu wa asili. na kwa sheria zake, zinawakilisha utawala wa Mungu katika viumbe vyote. Hilo sasa linaanza kutimia wakati watu wa Mungu wanapovua utu wa kale na kujivika utu mpya, ambao wao ni ndani ya Kristo, ubinadamu huu mpya, ambao unafanywa upya kwa sura ya muumba wake, Mwanzo 1 na 2. Katika Waefeso 2, andiko lingine linalohusiana na mada ya ufalme, katika Waefeso 2, mwandishi pia yuko wazi kwamba kufuata juu ya sura ya 1 na kuinuliwa kwa kisigino cha Yesu Kristo. mkono wa kuume wa Mungu na ana mamlaka juu ya vitu vyote, sasa ona kile Paulo anasema katika sura ya 2 ya Waefeso.

Nikiweza kuruka hadi mstari wa 5 na 6. Hata mlipokuwa wafu kwa sababu ya makosa na dhambi zenu, alituhuisha pamoja na Kristo. Mungu alitufanya hai pamoja na Kristo. Kwa neema, umeokolewa.

Alitufufua pamoja naye na kutuketisha pamoja naye katika ulimwengu wa roho. Kile anachosema Paulo kimsingi ni kile ambacho kimemtokea Kristo katika sura ya 1, kwa sababu ya kuinuliwa kwake katika kutimiza nia ya uumbaji, ya kuvitiisha vitu vyote chini ya miguu yake, na katika mkono wa kuume wa Mungu, kutimiza nia ya Mungu kwa mtu wa makamu kutawala viumbe vyote katika utimizo wa Mwanzo 1 na 2, sasa watu wa Mungu wanashiriki katika hilo. Kwa wema wa kuwa ndani ya Kristo, ambaye ameinuliwa hadi mbinguni na ambaye anatawala juu ya vitu vyote, Wakristo pia wanaanza kutimiza agizo la awali la uumbaji kwa watu wa Mungu kuakisi sura ya Mungu na kutawala viumbe vyote.

Kwa hiyo, Paulo anafahamu waziwazi ufalme wa Daudi, Yesu kama utimilifu wa ahadi za Daudi za makamu wa mtawala, akitawala juu ya Israeli na hatimaye kutawala juu ya uumbaji, lakini Paulo pia anarudi njia yote ya uumbaji na anaona Kristo na watu wake kama hatimaye kutimiza nia ya Mungu kwa watu wake kutiisha na kuwa na mamlaka juu ya viumbe vyote. Na wanafanya hivyo kupitia kwa mtawala mkuu, Yesu Kristo, mwana wa Daudi, na kwa kuunganishwa naye, kuingizwa katika Kristo. Mada ya nne, makao ya hekalu la Mungu, ni Paulo pia anatoa mada ya Agano la Kale ya urejesho na ujenzi wa hekalu la Mungu kama mahali ambapo Mungu anakaa na watu wake.

Ijapokuwa tahadhari ni, Paulo haoni hili likizingatiwa katika jengo la kimwili la muundo wa mawe au aina nyingine yoyote ya muundo. Badala yake, mara kwa mara katika Paulo, lugha ya hekaluni inatumiwa kwa watu wenyewe. Watu wenyewe wanafanyiza hekalu hili ambapo Mungu, kupitia Roho Mtakatifu wake, roho yake ya agano jipya, anakaa sasa.

Uwepo wake unakuja kutulia juu ya watu wa Mungu. Labda hivi ndivyo tunapaswa kuelewa lugha kama hii. Katika Waefeso sura ya 5, Paulo anasema katika mstari wa 18, andiko ambalo wengi wetu tunafahamu, Paulo anasema, Msilewe kwa mvinyo, kwa maana huo ni ufisadi, bali mjazwe Roho.

Labda tunapaswa kuelewa hili katika suala la uwepo wa Mungu kujaza hekalu. Lugha hapa inafanana na wazo la Agano la Kale la uwepo wa Mungu kupitia sasa kupitia Roho wake kuja kujaza hekalu lake. Sasa watu wa Mungu wanaonekana kuwa hekalu ambalo uwepo wa Mungu hujaa.

Kwa hiyo, wanapaswa kuishi ipasavyo kama amri katika sehemu nyingine ya Waefeso 5 zinavyoeleza. Lakini ili kupendekeza kwamba hiyo inaweza kuwa njia ambayo tunapaswa kuisoma, rudi kwenye sura ya 2. Hapo awali, tulikata mistari michache ya mwisho, lakini nataka kurudi kwao. Kuanzia mstari wa 19 hadi 22 wa Waefeso sura ya 2, Basi ninyi, Mataifa, si wageni tena wala wapitaji, bali ninyi ni wenyeji pamoja na watakatifu, watu wa nyumba ya Mungu, pamoja na Israeli.

Kwa hivyo sasa angalia taswira ya nyumba inayojenga ambayo Paulo anahusu watu. Lakini ona jinsi atakavyohama na kuunganishwa kwa hila katika taswira ya hekalu. Imejengwa juu ya msingi wa mitume na manabii, tena, kuna msingi, wale mitume 12, msingi wa watu wa kweli wa Mungu, na Yesu mwenyewe kama jiwe hili la pembeni.

Ndani yake Kristo, muundo wote unaunganishwa pamoja na kukua hata kuwa hekalu takatifu katika Bwana; ambaye ndani yake ninyi nanyi mko ndani yake, au ambaye nasikitika, katika Kristo, ninyi, hekalu hili, watu wanajengwa pamoja kiroho, wawe maskani ya Mungu au ya Mungu. Nadhani hilo limefasiriwa vyema zaidi. Mnajengwa pamoja kuwa makao ambayo Mungu anaishi kwa Roho wake.

Hivyo kwa uwazi, Paulo analiona kanisa kama hekalu la Mungu, hekalu katika utimilifu wa Ezekieli na maandiko mengine ya Agano la Kale. Ndiyo, hekalu limerudishwa. Israeli wamerudishwa, mfalme wa ukoo wa Daudi akitawala juu yao katika uhusiano wa agano jipya.

Na sasa hekalu la Mungu pia limerejeshwa kupitia kwa Mungu anayekaa katikati ya watu wake. 1 Wakorintho 3, mstari wa 16 ni andiko lingine la kawaida ambapo Paulo anawaambia Wakorintho, Je! hamjui ya kuwa ninyi mmekuwa hekalu la Mungu, na ya kuwa Roho wa Mungu anakaa ndani yenu? Dhana hiyo hiyo tuliyosoma juu yake, soma hivi punde katika Waefeso sura ya 2. Hili pia linaweza kuakisiwa nyuma katika mstari wa 12. Sasa, kama mtu ye yote akijenga katika msingi wa dhahabu, fedha, na mawe ya thamani, ambayo yanaashiria urejesho wa hekalu kutoka kwa Agano la Kale.

Kwa hiyo, kwa uwazi sana, Paulo anawawazia watu wa Mungu kama hekalu lililojengwa upya na kurejeshwa, mahali ambapo Mungu anakaa pamoja na watu Wake. Lakini sasa matofali ya ujenzi na mawe yanayounda hekalu hayatengenezwi tena na granite au chochote, lakini sasa yanajumuisha watu wenyewe. Watu ndio hekalu la kweli ambamo Mungu anakaa sasa.

Hii inaweza kueleza kwa nini katika sehemu nyingine ya 1 Wakorintho, Paulo anatamani sana usafi wa watu kwa sababu wao ni hekalu. Kwa hiyo Paulo anachukua dhana ya usafi na lugha kutoka kwa Agano la Kale na sasa anaitumia kwa upana zaidi kwa watu wenyewe, kanisa, kwa sababu sasa ni hekalu la kweli. Mada ya mwisho, ni uumbaji na ardhi.

Ningependekeza kwamba lugha hii au mada ya ardhi na uumbaji, ikiwa ni pamoja na uumbaji mpya, kumbuka tulisema angalau Isaya anatazamia kwamba marejesho ya mwisho ya Israeli katika nchi yatafanyika kwa maana ya uumbaji mpya, kitu ambacho kinapita tu Israeli kurudi kwenye nchi ya ahadi. Lakini tunaona lugha nyingi zinazokumbusha nchi. Ili nifikirie, tena, Paulo anaona, hatimaye, Paulo anaona ahadi ya ardhi na uumbaji ukitimizwa awali katika baraka za wokovu ambazo sasa Mungu hutoa kwa watu wake.

Tuliona katika Injili kwamba nchi inaweza kuonekana katika suala la kuingia ufalme. Inafurahisha, kwamba Yesu mwenyewe anazungumza juu ya kurithi ufalme wa Mungu. Urithi lilikuwa neno lililotumika katika Agano la Kale la Israeli kurithi nchi.

Sasa Yesu anachukua mimba ya wao kuurithi ufalme wa Mungu. Lugha hiyo ya urithi inachukuliwa na Paulo pia. Kwa hiyo, kwa mfano, kukupa mfano mmoja, katika Wagalatia sura ya 3 na mstari wa 29, anasema, Ikiwa ninyi ni wa Kristo, basi, mmekuwa uzao wa Ibrahimu, na warithi sawasawa na ahadi.

Angalia lugha hiyo ya mrithi. Na kisha sura ya 4, mstari wa 1, hoja yangu ni hii, warithi. Maadamu wao ni watoto, wao si bora kuliko watumwa.

Lakini basi wazo la Paulo ni, lakini sasa wao si watumwa tena. Kwa hiyo kwa kuwa wako ndani ya Kristo, wao ni warithi sawasawa na ahadi. Inashangaza, lugha hiyo ya urithi katika Wagalatia sura ya 3, mstari wa 29, inafungamanishwa na ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu.

Hapa katika 3:29, ninyi ni uzao wa Ibrahimu. Ni nini kiliahidiwa kwa uzao wa Abrahamu? Waliahidiwa nchi. Mungu angewapa nchi milele.

Wangerithi nchi. Sasa, watu wa Mungu wanaonekana kuwa wanarithi ahadi ya wokovu, Roho Mtakatifu katika Wagalatia. Kwa hiyo ninakubali kwamba kurithi ufalme, kurithi baraka za wokovu, kunaonekana kama utimilifu wa kwanza wa nchi ambayo iliahidiwa kwa Israeli.

Ingawa, tena, tutaona haya sio yote ambayo Agano Jipya ina kusema kuhusu mada ya ardhi na uumbaji. Wagalatia sura ya 5, katika 22-23, ambayo sitaki kuisoma yote, lakini hii ni 22-25, 22-23, njia yote ya 25 kwa kweli, ni matunda ya maandiko ya Roho. Lakini kuna uwezekano mkubwa, Paulo anaposema, matunda ya Roho ni mambo haya, tena, nashangaa kama lugha ya kuzaa haikukusudiwa kuonyesha matunda ya uumbaji mpya.

Mada hii ya kuzaa matunda, nyuma katika Mwanzo 1 na 2, inajitokeza tena katika manabii wakati watu wa Mungu watakaporejeshwa katika uumbaji mpya. Unakuta lugha hii yote ya kuzaa matunda inajitokeza. Hakuna neno lililokusudiwa.

Lakini labda hilo ndilo lililo nyuma ya mawazo ya Paulo hapa. Anapozungumza kuhusu Wakristo wanaozaa tunda la Roho, wanazaa matunda ya uumbaji mpya. Ahadi ya ardhi na uumbaji mpya katika kurudishwa kwa nchi ya Israeli sasa inatimizwa kwa watu wa Mungu kuzaa tunda la uumbaji mpya, ambao ni kufuatia mambo kama vile upendo, furaha, amani, subira, fadhili, ukarimu, uaminifu, upole, kujidhibiti, na wingi wa mambo mengine pia.

Kumbuka, ingawa, ni mara ngapi Paulo, ingawa, anadokeza matini ya uumbaji mpya. 2 Wakorintho 5, mstari wa 17. Katika 5:17, Paulo anasema, Basi, mtu akiwa ndani ya Kristo, kuna kiumbe kipya.

Tazama, kila kitu kimepita, na tazama, kila kitu kimekuwa kipya. Lugha hiyo inatoka moja kwa moja katika Isaya sura ya 65. Na sehemu kadhaa katika Isaya vile vile zinazotarajia uumbaji mpya.

Kwa hiyo, tena, anachosema Paulo ni kwamba, mtu akiwa ndani ya Kristo, kuna kiumbe kipya. Msisitizo sio sana kwamba umeumbwa upya, na una moyo mpya, na wewe ni mwanadamu mpya ikilinganishwa na vile ulivyo. Lakini nashangaa ikiwa hatupaswi kuelewa sana hili kwa maneno ya kibinafsi, ambayo ni sehemu yake, lakini imeenea zaidi katika suala la utimilifu wa uumbaji mpya.

Katika Kristo, uumbaji mpya umefika. Kwa kuwa ndani ya Kristo, tunashiriki katika uumbaji huu mpya. Ili uumbaji mpya wa Isaya, ambao ni utimilifu wa mwisho wa nia ya Mungu kwa nchi na uumbaji nyuma katika Mwanzo 1 na 2, sasa umefika na kuzinduliwa katika nafsi ya Yesu Kristo.

Lugha ya uumbaji pengine inaeleweka kuwa iko nyuma ya andiko ambalo wengi wetu tunalifahamu katika Waefeso sura ya 2. Paulo anaposema, Kwa maana mmeokolewa kwa neema, kwa njia ya imani; na hii si kwa sababu yenu wenyewe. Ni zawadi ya Mungu, si kwa matendo, mtu awaye yote asije akajisifu. Waefeso 2, 8 na 9. Sasa angalia 10.

Kwa maana sisi tu kazi yake, au kazi yake, aliumba katika Kristo Yesu kwa ajili ya matendo mema. Angalia tena lugha ya uumbaji. Kwa hiyo, ninachofikiri Paulo anasema tena ni kwamba, ahadi ya kiumbe kipya sasa inatimizwa ndani ya watu wa Mungu, ambao ni kiumbe kipya na kuwezesha kutoa matunda ya uumbaji mpya.

Na nadhani tukichunguza kwa uwazi zaidi, Paulo anaunganisha kwa uwazi uumbaji mpya na ufufuo wa Yesu Kristo. Kwa hivyo, uumbaji mpya umezinduliwa. Ahadi ya nchi iliyopewa Israeli katika utimilifu wa uumbaji sasa inatimizwa katika ahadi za wokovu tunazorithi na uumbaji mpya ambao sasa umezinduliwa katika nafsi ya Yesu Kristo.

Sasa mengi ya haya, yote haya kwa hakika ambayo tumeyaangalia yamezingatia kipengele kinachotambulika cha eskatologia, au kipengele kinachotambulika cha hadithi. Lakini kuna vidokezo kadhaa vya vipengele ambavyo havijatekelezwa au ambavyo bado havijatimizwa, utimilifu, eskatologia iliyokamilishwa. Nigusie tu mojawapo ya hizo katika kuhitimisha.

Katika sura ya 1, mstari wa 10 wa Waefeso. Waefeso sura ya 1 na mstari wa 10. Na nitaunga mkono na kusoma mstari wa 9 pia.

Ametujulisha siri ya mapenzi yake, sawasawa na uradhi wake mwema alioudhihirisha katika Kristo. Na hii hapa siri aliyoifunua, haya ni mapenzi ya Mungu. Kama mpango wa utimilifu wa wakati kujumlisha au kukusanya vitu vyote katika Kristo, vitu vya mbinguni na vilivyo duniani.

Tena, mbingu na ardhi zinaonyesha lugha ya uumbaji. Kwa hiyo sura ya 1 na mstari wa 10 ni maelezo ya Paulo ya kusudi kuu la Mungu kwa ajili ya wale ambao bado hawajawa, ambapo Waefeso wengine wanaelekeza, ni kwamba siku moja vitu vyote katika ulimwengu wote, mbinguni na duniani, vitapata nafasi yao halali chini ya Kristo. Vitu vyote vitapatanishwa na kurejeshwa kwa nia ya asili ya Mungu ya uumbaji katika Mwanzo 1 na 2. Lakini kama Paulo anavyoonyesha, kusudi hilo tayari limezinduliwa.

Katika Mungu kuwapatanisha Myahudi na Mmataifa kuwa ubinadamu mmoja mpya. Katika Kristo kuingia katika utawala wake wa Daudi na kutiisha vitu vyote katika uumbaji. Na watu wa Mungu wanashiriki katika utawala huo kwa sababu ya kuwa wa Kristo.

Na katika msingi wa agano jipya, urejesho wa watu wa Mungu. Mungu anakaa na watu wake na Mungu anaanzisha uumbaji mpya. Kusudi kuu la Mungu ambalo litatimizwa katika utimilifu wa mapenzi yake kwa vitu vyote vinavyojumlishwa katika Kristo na kupata uhusiano wao ufaao na Kristo katika utimilifu wa Mwanzo 1 na 2 sasa tayari unaendelea katika nafsi ya Kristo na wale walio wa Kristo kwa njia ya imani.

Katika sehemu inayofuata, tutazingatia jinsi mada hizi tano...